

સૌથી પહેલાં જ્ઞાનાર્જન

સ્વામી અપૂર્વાનંદ

વર્ષ ૧૯૭૫ના ઓક્ટોબરમાં જ્યારે હું કેલિફોર્નિયા સ્થિત, સ્ટોકટન શહેરના સેન વૉકેન કાઉન્ટી જનરલ હોસ્પિટલમાં ચિકિત્સા સંબંધી પ્રશિક્ષણ (ઇન્ટર્નશિપ) લઈ રહ્યો હતો ત્યારે મને શક્તિપાત ધ્યાનશિબિરમાં બાબા મુક્તાનંદ પાસેથી શક્તિપાત દીક્ષા પ્રાપ્ત થઈ અને મારા જીવનમાં એક બહુ મોટો સકારાત્મક વળાંક આવ્યો. મેં બહુ ઉત્સાહથી સ્વયંને સિદ્ધયોગ સાધના પ્રત્યે સમર્પિત કરી દીધી. ચિકિત્સા સંબંધી કામકાજની વચ્ચે જ્યારે પણ મને સમય મળતો તો હું એક-એક ક્ષણનો સદ્બુધિયોગ કરતો — બાબાજીનાં પુસ્તકો વાંચતો, નામસંકીર્તન કરતો અને ધ્યાન કરતો. સાથેસાથે, જ્યારે પણ હું મારી વ્યસ્ત દિનચર્યામાંથી સમય કાઢી શકતો ત્યારે બાબાજીના સાન્નિધ્યમાં રહેવા માટે ઓકલેન્ડના સિદ્ધયોગ આશ્રમમાં જતો.

વર્ષ ૧૯૭૬ના આરંભમાં એ સમય નજીક આવી રહ્યો હતો જ્યારે મારે એ નિર્ણય લેવાનો હતો કે મારે ચિકિત્સાના કોઈ વિશેષ ક્ષેત્રમાં મારું ભણવાનું ચાલુ રાખવાનું છે કે નહીં — અને જો હા હોય, તો કયા ક્ષેત્રમાં. તે જ સમયે મને ખબર પડી કે તે વર્ષે પાનખર ઋતુમાં બાબાજી અને ઘણાં બધાં સિદ્ધયોગીઓ જમ્બો જેટ લઈને ભારત સ્થિત ગુરુદેવ સિદ્ધપીઠ જવાના છે. હું નક્કી નહોતો કરી શકતો કે હું એ બંનેમાંથી શું કરું.

તેથી મેં બાબાજીને એક પત્ર લખીને પૂછ્યું, “બાબાજી, હું વિશેષજ્ઞ બનવા માટે સામાન્ય ચિકિત્સામાં આગળ ભણવાનું ચાલુ રાખું કે મનોરોગ ચિકિત્સામાં, કે પછી પહેલાં જમ્બો જેટમાં તમારી સાથે ભારત આવું?” તેમની જે પણ આજ્ઞા હોય, તેના પ્રત્યે “સમર્પિત” થવા માટે મેં સ્વયંને તૈયાર કરી લીધી હતી.

થોડાં અઠવાડિયા પછી બાબાજીનો જવાબ પ્રાપ્ત થયો. બાબાજીના સેક્રેટરીએ લખ્યું કે મારા પ્રશ્નના જવાબમાં બાબાજીએ કહ્યું છે, “સૌથી પહેલાં જ્ઞાનાર્જન.”

હું બાબાજીના જવાબ પર જેટલું વધારે મનન કરું છું, તેટલો જ એ મારા માટે વ્યાપક અને ગહન થતો જાય છે. માત્ર ત્રણ શબ્દોમાં બાબાજીએ કેટલું બધું સિદ્ધ કરી દીધું હતું.

તેમણે એ સ્પષ્ટ કરી દીધું કે મારા જીવનના આ વ્યાવહારિક વિકલ્પને પસંદ કરવાનો નિર્ણય, મારે પોતે જ લેવો પડશે. ચિંતન દ્વારા હું એ પણ શીખ્યો છું કે શ્રીગુરુ પ્રત્યે સમર્પણ વિષયક એક શિખામણ છે : સમર્પણનો અર્થ ગુરુ પાસેથી પોતાના જીવનની વ્યાવહારિક બાબતો માટે નિર્ણય લેવાનું પૂછવા વિશે નથી, પરંતુ તેનાથી પણ વધારે સમર્પણનો અર્થ છે ગુરુની શિખામણોને આત્મસાત્ કરવી.

એ પ્રથમ ધ્યાનશિબિરમાં મને જે અંતરસમજ મળી હતી, બાબાજીનો જવાબ બરાબર તેવો જ હતો. જ્યારે બાબાજીએ મને શક્તિપાત દીક્ષા પ્રદાન કરી ત્યારે મને એવા પ્રેમનો અનુભવ થયો હતો જે અસીમ આનંદથી એટલો ભરેલો અને એટલો વ્યાપક હતો, એવો અનુભવ મને પહેલાં ક્યારેય નહોતો થયો. એ અનુભવે મને નિઃસંદેહ એ દઢ વિશ્વાસ આપ્યો કે હવે મારા જીવનનો ઉદ્દેશ્ય છે, એ શીખવું કે પ્રેમની તે સ્થિતિમાં હંમેશાં કેવી રીતે રહી શકાય. તે ઉદ્દેશ્યને અને બાબાજીની શિખામણને મારા બોધમાં રાખવાથી મારા માટે નિર્ણય લેવો સરળ થઈ ગયો.

બાબાજીએ આપેલા જવાબ પર ચિંતન કર્યા પછી, મેં પહેલાં જમ્બો જેટમાં મારા સ્થાનના આરક્ષણ માટે અરજી કરી. મને સ્પષ્ટ સમજ મળી ગઈ કે મારા જીવનમાં તે સમયે જે પ્રકારનું જ્ઞાન મહત્ત્વપૂર્ણ હતું, તે હતું — બાબાજીની શિખામણોનું અધ્યયન અને પરિપાલન કરવાથી સ્ફુરિત થતું જ્ઞાન.

મારા સંપૂર્ણ જીવનમાં, બાબાજીની “સૌથી પહેલાં જ્ઞાનાર્જન” આ શિખામણે મારી અંદર સતત શીખતા રહેવાની, જ્ઞાન અર્જિત કરવાની પ્રતિબદ્ધતા જગાવી છે — મારા શ્રીગુરુની શિખામણો તથા ભારતીય શાસ્ત્રોનું નિરંતર અધ્યયન કરવા માટે અને સાથેસાથે એવી રીતો શોધવા માટે પણ જેનાથી હું મારી સેવાને અધિક કુશળતા અને દક્ષતાથી કરી શકું.

છેતાલીસ કરતાં પણ વધારે વર્ષોથી, બાબાજીના “સૌથી પહેલાં જ્ઞાનાર્જન” એ ત્રણ શબ્દોની શિખામણે મારા જીવનની દરેક પરિસ્થિતિમાં અને દરેક પાસામાં મારું માર્ગદર્શન કર્યું છે.

આના માટે, હું સદૈવ બાબાજીનો કૃતજ્ઞ રહીશ.

